

Plán výchovy a péče

Dětské skupiny - Rodinný klub Klíček z.s.

Dětská skupina Kvítka a Dětská skupina Lístky

Obsah

1. Identifikační údaje o klubu	3
2. Obecná charakteristika klubu	3
3. Podmínky výchovy a péče	3
3.1. Věcné podmínky	3
3.2. Psychosociální podmínky	4
3.3. Životospráva	4
4. Systém organizace výchovy a péče	4
4.1 Rytmus dne	4
4.2 Aktivity pod vedením lektora	5
5. Výchovná pedagogická koncepce	7
5.1 Naše filozofie, přístupy a metody využívané v práci s dětmi	9
5.2 Rozvoj klíčových kompetencí	11
6. Spolupráce s rodiči	15
7. Evaluační systém	15
7.1 Evaluace dětí	15
7.2 Evaluace lektorů	15
Použitá literatura	16

Plán výchovy a péče Rodinného klubu Klíček z.s. Čerpá inspiraci z alternativních pedagogických směrů a environmentální výchovy.

Plán výchovy a péče je vytvořen pro dětskou skupinu: **Dětská skupina Lístky a Dětská skupina Kvítka** (dále také jen “DS”)

1. Identifikační údaje o klubu

Název: Dětská skupina Lístky, Dětská skupina Kvítka

Zřizovatel: Rodinný klub Klíček z.s.

Právní forma zřizovatele: zapsaný spolek

Telefon: +420 721 338 086

Dětská skupina je realizována na adrese: M. Švabinského 371, 25001 Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

e-mail: klubklicek@gmail.com

www.boleslavskyklicek.cz

IČ: 22716971

Zpracoval: Bc. Petra Zunová, Bc. Kristýna Paříková, Mgr. Milan Zuna PhD., Mgr. Aneta Hýblová

Platnost dokumentu: od 1. 8. 2018

2. Obecná charakteristika klubu

DS se nachází v zahradě bývalé Rezidence ve Staré Boleslavi. Areál je tvořen rozlehlým pozemkem se zděným zázemím. V bezprostřední blízkosti je tůň a lužní lesy. Děti ke svému pobytu využívají zahradu a přilehlé lesy.

3. Podmínky výchovy a péče

3.1. Věcné podmínky

Vnitřní prostor – zděné zázemí

Zázemí je vybavené šatnou, hernou – jídelnou, kuchyní, ložnicí, WC se sprchou. Přestože většinu času trávíme s dětmi venku v přírodě, zděné zázemí využíváme v případě velmi nepříznivého počasí, dále na oběd, odpolední svačinu a polední klid, popřípadě na odpolední program při nepříznivém počasí a v zimních měsících. Zde jsou dětem k volným aktivitám k dispozici hračky a vzdělávací a tvořivé materiály na dostupném místě.

Zahrada

Na zahradě je dostatek příležitostí a prostoru na volnou hru dětí. Děti mají k dispozici altán, dřevěný přístřešek u ohně, lanové prolézačky, houpačky z přírodnin, klouzačku, pozorovatelnu, bosonohou stezku, záhonky, posezení, vodní prvky, pískoviště, ohniště, komunitní pec, ovocný sad - nízké stromy vhodné k lezení a šplhání. Na zahradě děti tráví čas většinu dne. Děti se snažíme zapojit do běžných činností – setí, zalévání, pletí, odhrabování sněhu, listí apod.

Okolí klubu

V bezprostřední blízkosti klubu jsou lesy a jezera (Hluchov, Houštka, Proboštská jezera, Ostrůvek s Geostezkou, a další.) Dále je možnost v blízkém okolí navštívit koně, ovce a vodní ptactvo. Děti tráví čas venku za každého počasí. V případě velmi nepříznivých podmínek využíváme vnitřní prostory či altán a zastřešené zázemí u pece či u ohniště.

3.2 Psychosociální podmínky

Každodenní pobyt v přírodě působí příznivě na zdravé utváření osobnosti. Děti pracují s různými materiály, které rozvíjí jejich tvořivost a experimentování. Učí se přirozeným zákonitostem příčiny a následku a hledání rovnováhy, které v nich rozvíjí úctu a sounáležitost ke všemu živému, životnímu prostředí i samotné Zemi. Malá skupina dětí umožňuje lektorům individuální přístup k dětem. Věkově smíšený kolektiv umožňuje dětem učit se od sebe navzájem. Mladší děti jsou vedeny k samostatnosti, kterou pozorují u starších dětí. Starší děti se učí trpělivosti, shovívavosti, pomoci druhým a dalším sociálním dovednostem. Fungování skupiny je dáno respektováním jednoduchých pravidel, která si děti postupně osvojují. Děti se i učí společně budovat společenství, jehož jsou součástí. Snažíme se o poskytnutí rodinného prostředí, zapojením a participací rodičů a dětí, aby se cítili s námi v Klíčku dobře. Potřeby skupiny jsou postavené nad potřeby jedince (děti se navzájem učí kooperaci a týmové práci, učí se podřídit většinovému rozhodnutí skupiny či lektora a plánu dne, ale každé přání a názor je vyslechnut). Pravidla se vztahují na pobyt v lese, na zahradě i v zázemí a napomáhají předcházení každodenních rizik ve volné přírodě a budování lepších vztahů v komunikaci mezi dětmi i lektory.

3.3 Životaspráva

Snažíme se o intenzivní pobyt dětí v přírodě, jenž vytváří přirozený rámec zdravého životního stylu. Děti mají denně dostatek pohybu, který zvyšuje jejich fyzickou odolnost. Proměnlivost přírody a počasí přirozeně zvyšuje jejich odolnost a imunitu. Strava odpovídá zásadám zdravého životního stylu, snažíme se vybírat dodavatele zdravé stravy pro děti a vést i rodiče k volbě zdravých svačinek. Sladkosti do naší skupiny nepatří. Na dobrý pitný režim dohlíží lektor. Děti si přinášejí s sebou nápoj z domova, v zázemí je k dispozici čaj nebo voda. Děti sklízí plody ze zahrady v průběhu roku – jedlé keře, ovocné stromy, byliny, hlíznaté plody apod., či sbírají byliny na čaje, zeleninu do polévky a pečení na ohni, v peci atd.

4. Systém organizace výchovy a péče

4.1 Rytmus dne

Denní rytmus je pevně daný, aby děti měly v povědomí, jaká aktivita bude následovat. Strukturovaný čas a prostor dodává dětem pocit bezpečí, jistoty, posiluje vůli a dobré návyky. Během dne se střídají aktivity volné (děti mají možnost spontánně utvářet svou činnost) a aktivity řízené, které vznikají pod vedením lektora. Denní rytmus se přizpůsobuje aktuálním potřebám skupiny a počasí. Většina dopoledních aktivit probíhá venku (zahradě, les). Po celém dopoledni stráveném venku jsou děti často unavené, proto odpolední program bývá

více odpočinkový. Respektujeme dětské vnímání času a snažíme se žít dětským tempem, nespěchat, ale zároveň žít rytmem.

7:45 - 8:15 Příchod dětí do zázemí DS: dítě je převzato při pozdravu s lektorem jak rodič tak dítě se přivítá s lektorem (popř. ještě podáním ruky)

8:00 - 8:30 Volná hra, naladění se na den a skupinu, úklid hraček.

8:30 - 8:40 Ranní kruh: společné přivítání, sdílení zážitků, v pondělí sezení nad sešitky, kam rodiče společně s dětmi kreslí a píší vyprávění zážitků z víkendu, nastínění programu – téma dne, básničky, říkanky, písničky. Kruh si nenecháváme rušit ani příchody rodičů ani hovory a telefony.

8:40 – 9:30 Řízená činnost: rozcvička, pohybové hry, říkadla, relaxační cvičení, cílené činnosti pod vedením lektora (výtvarné, poznávací, hudební), dle týdenního/ročního plánu a venkovní aktivity.

9:30 - 9:45 Osobní hygiena a svačina: všechny děti svačí u stolu společně, dokud všichni nedojedí. K jídlu nepatří hračky a knížky. Při jídle se dodržuje klid (pokud možno nikdo nemluví) Pravidla platí u všech jídel.

V případě příznivého počasí bude ranní kruh i svačina na zahradě klubu nebo v přírodě.(od listopadu do března probíhá v klubu)

9:45 – 12:00 Dopolední program: aktivity v lese, pozorování, tvoření, pohybové hry, práce na zahradě - dle týdenního/ročního plánu, rozdělený na řízenou činnost a volnou hru, prvky předškolní přípravy jsou začleněny do aktivit (hrubá motorika, vnímání, sociální dovednosti..)

Dvakrát týdně je setkání skupinky předškoláčků, mají svůj program, cílený předškolák začíná od října (předškolní aktivity)

12:00 – 12:30 Osobní hygiena a oběd: 2 pomocníci z řad dětí se střídají o pomoc (rozdat talíře, příbory, úklid). Po nalití polévky lektorem si děti řeknou básničku a popřejí si dobrou chuť. Snaha lektora je (různou motivací), aby každé dítě dané jídlo alespoň ochutnalo, či si dopředu řeklo kolik jídla chce nandat, případně co nejí. Nikdo jídlo hned neodnáší do zbytků. Snažíme se dodržovat pravidla stolování a učit se používání příborů. Špinavé nádobí děti odkládají do myčky. Pro přídavky si chodí k výdejně a říkají si, co chtějí přidat. Všichni čekají až se společně dojí.

Možnost gesta zvedlé ruky, když někdo má pocit velkého hluku

12:30 – 12:45 Společný úklid po obědě a polední kruh: ohlédnutí se za dopoledním programem a loučení s dětmi, které jdou domů po obědě, případně vítání lektora, který přišel na odpoledne.

12:45 – 13:00 Vyzvedávání po obědě, příprava na odpočinek

13:00 – 14:30 Spaní a odpolední odpočinek: všechny děti, které zůstávají po obědě, se převlékají do spacího a během čtení pohádky leží na lehátku. V září na zvykání a utvrzení zvyku odpočívat po o, necháváme všechny děti odpočívat. Stojíme si za tím, že odpočinek bez jakékoli činnosti je nutný k uspořádání myšlenek, vjemů z poledne.. Po pohádce následuje 10 minut klidu. Kdo nezabere, necháme ještě v klidu ležet, ale pokud mu odpočinek dělá velký problém, může se převléci a jít v tichosti do druhé místnosti, kde může dělat

klidovou činnost bez hraček (prohlížení, vybarvování, puzzle/předškolní příprava u předškoláků) tak, aby nerušil ostatní.

14:30 – 15:00 Úklid po spaní a odpolední svačina

15:00 – 16:30 Odpolední program na zahradě nebo v klubu: kroužky (keramický, AJ, apod.,) tvoření, hry a práce na zahradě.

Postupné vyzvedávání dětí do 16:30.

Časový harmonogram může být upraven podle potřeb kolektivu dětí.

4.2 Aktivity pod vedením lektora

Program vychází z rytmu roku. Každý měsíc dochází k proměnám přírody, podle kterých zařazujeme příslušné aktivity. Vzdělávací program je rozčleněn do tematických měsíčních bloků. Každý měsíc ve vzdělávacím programu představuje jednotné téma, z něhož veškerá vzdělávací nabídka a práce s dětmi vychází (např. září – doba sklizně a adaptace). Toto téma pak zastřešuje veškeré aktivity v daném měsíci – říkadla, písničky, hry, tvoření, hudební program a další. Měsíční bloky jsou složeny z týdenních tematických celků. Vždy jeden den v týdnu vyrážíme na výlet (výstava, zámek, divadelní představení, plavecká výuka, celodopolední výlet po okolí či do lesa apod.). Spolupracujeme i s ostatními spřízněnými školami či spolky, v rámci vertikálního propojování mezi dětmi. Vzájemně se navštěvujeme či máme společný program. Začátkem každého měsíce se společně scházíme u společného ohně, abychom tématicky přivítali nový měsíc.

V každé dětské skupině máme jedno celoroční téma, kterému se během roku postupně věnujeme.

ROČNÍ PLÁN (aktualizace každý rok- témata se lehce liší, plán na měsíc vám vždy s předstihem přijde) - HLAVNÍ BODY:

září

- seznámení navzájem, s prostředím a pravidly
- oslava hojnosti, Dožínky
- Svatováclavské slavnosti, Michaelské slavnosti

říjen

- plody podzimu, ptáci
- pečení na ohni, vítr- draci
- Den státnosti

Listopad

- Dušičky
- Sv.Martin
- zimování zahrádky, listí
- chystání pelíšků, usínající příroda, zamykání lesa
- začátek adventu

Prosinec

- Sv.Mikuláš, čerti
- Sv. Lucie, příchod paní Zimy
- tradice, pečení, výroba dárečků, výzdoba, adventní úkoly
- krmítka, vánoční nadílka pro zvířata
- Vánoční slavnost

Leden

- Nový rok fanfrnoch
- Tři králové
- stopy
- hrátky s ledem
- neživá příroda - kameny, žížaliště

Únor

- Hromnice, očistný oheň
- Masopust
- Srdíčkový týden
- krmení zvířátek - ptáci
- Hrátky se sněhem a ledem
- Probouzení přírody

Březen

- Klíčení a sázení, zahrada se chystá
- Měsíc knihy
- Týden vody, čištění studánky
- Morana, vítání jara

Duben

- Mláďata
- Velikonoce
- Den Země
- Čarodějnice, hasiči
- Sv.Jiří, poklady

Květen

- oslava Máje
- Maminka
- Zmrzlí muži
- Živá zahrada - pozorování, péče o živáčky
- Týden bezpečnosti- První pomoc, dopravní hrátky
- Školka v přírodě

Červen

- Den dětí
- Sv.Jan, bylinky, čištění studánek
- Letnice
- 1.sklizeň zahrady, kompostování, slavnostní vypouštění žížal
- Závěrečná slavnost, loučení

5. Výchovná pedagogická koncepce

„Tráva neporoste rychleji, když za ní budeme tahat.“ (Carl Rogers, psycholog)

„..Dívej se a uvidíš..“ Johana Passerin

“Svět je dobrý” Johana Passerin

“Pomoz mi abych to dokázal sám.” Marie Montessori

Vzdělávací obsah vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a je sestaven tak, aby díky jeho uplatnění bylo dosaženo klíčových kompetencí (kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, činnostní a občanské) jenž jsou popsány v RVP PV.

Cílem přístupu DS je, aby děti vnímaly přírodu jako primárně přirozené prostředí. Místo, kde se cítí dobře, umí se v něm bezpečně pohybovat. Čím lépe znají děti přírodu, tím více ji v dalším životě budou vyhledávat a chránit. Děti učíme nápodobou, prostřednictvím správně předkládaných vzorů. Společně s nimi sledujeme proměny přírody během roku, snažíme se, aby co nejvíce věcí viděly v reálném prostředí, aby se naučily chápat souvislosti. Snažíme se naučit děti uvažovat ekologicky (např. netvoření odpadu, šetrné zacházení se zdroji atp.). Děti také hodně zapojujeme do praktických činností (péče o žížaly, zahradničení, vaření a pečení, péče o okolí, pomoc při brigádách s rodiči apod.). Především myslíme na budoucnost svěřených dětí, chceme aby z dětí po ukončení docházky v klubu Klíček byly samostatně smýšlející silné osobnosti, které si v životě poradí, budou na svět a společnost myslet v dobrém a v dobrém i konat.

- Důležitější než výsledek je pro nás *proces*.

Rozvíjíme tyto krásné ctnosti a pečujeme o sebe - každý sám i společně spolu

- **Respekt** je úcta - pokud vnímám věci s respektem jsem k nim v úctě
- **Spolehlivost** - plním to co slíbím, pokud udělám chybu přiznám ji a poučím se z ní; spolehlivost jde v ruku v ruce s důvěrou a zodpovědností, otevřeností
- **Sounáležitost** - oceňuji ostatní a hledám to, co nás spojuje; je to propojenost = každý jsme jiný, ale abychom spolu naplnili poslání, musíme se spojit; můžeme si důvěřovat a cítit se v bezpečí, učíme děti spravedlnosti a odpuštění
- **Kreativita** - nezapomínám si hrát a stále rozvíjím svou představivost, tvořivost a všímavost
- **Odvaha** - přetvářím svůj strach; díky odvaze se nevzdávám!; otevírá nám nové možnosti a dává nám odvahu jít svou cestou, svým srdcem

- **Důvěra** - víra; věřím že věci dopadnou dobře; pozitivní prozřetelnost; díky ní udržuji svou naději, získávám odolnost
- **vůle** - vůlí se dítě bezpodmínečně spojuje se světem,

rytmus dne, pravidelné časy spánku, jídla apod. jsou důležité nejen pro zdraví, pocit bezpečí a předvídatosti, ale prostřednictvím návyků ovlivňujeme rozvoj vůle.

5.1 Naše filozofie, přístupy a metody využívané v práci s dětmi

Vycházíme z filozofie lesních školek. Vedeme děti k blízkému vztahu k přírodě, rozvíjíme znalosti, vědomosti a dovednosti (nejen o přírodě), na základě kterých si dítě vytváří své postoje. Přibližujeme děti přirozeným rytům a cyklům přírody. Vedeme děti k odpovědnému postoji k životnímu prostředí. Přirozeným pohybem ve venkovním prostředí dbáme o fyzický vývoj a podporujeme duševní pohodu. Děti se učí vědomě a cíleně pracovat s rizikem ve prospěch rozvoje svých dovedností. Rizikové situace jsou zpracovány v podrobném dokumentu, kde je vyhodnocená bezpečnost analýzou jednotlivých rizik a lektoři jsou s ní ztotožněni. Pobytem venku posilujeme nejen imunitní systém dítěte. Příroda regeneruje pozornost, působí jako prevence ADHD poruchy chování ve školním věku. Většinu času trávíme venku za každého počasí (v zahradě, v lese, na louce), kde nám venkovní prostředí a přírodniny nahrazují běžnou třídu. Využíváme rozmanitého prostředí pro přirozené rozvíjení kreativity a fantazie.

Ve svém přístupu k dětem využíváme **nenásilnou komunikaci, vědomý přístup, profesionalitu** (autentičnost, vlastní dobré návyky..) a **pokoru**. Na děti působíme a jednáme dle jejich vývojové úrovně a potřeb v souladu s potřebami skupiny, které je dítě součástí. Snažíme se o individuální porozumění dítěti. Vycházíme z postoje, že děti potřebují láskyplnou důslednost, jasnou a srozumitelnou komunikaci, jistotu, přijetí, participaci, bezpečí, lásku a klid. Součástí práce ve skupině je i osvojování společenských hodnot (hodnot naší ústavy – spravedlnost, tolerance, respekt, pluralita, spolupráce, laskavost, komunikace a zásady slušného chování) a učí dobrým návykům a jejich uplatňování v sociálním procesu. Snažíme se být vždy dobrým příkladem.

Lektoři se snaží pro dítě připravit a upravovat prostředí, aby bylo jasné a bezpečné. Aby děti byly spokojené a šťastné. Usilujeme o dobré podmínky pro soužití dětí v kolektivu a posilujeme sebevědomí dětí a jejich důvěru ve vlastní schopnosti. V dětech tím podporujeme sebejistotu a sebeúctu. Snažíme se, aby DS byly bezpečným prostorem, kde se děti mohou svobodně vyjádřit, a aby děti věřily v sebe a své schopnosti. Každý má prostor vyslovit svůj názor, ale učíme se naslouchat a respektovat názor druhých. Děti se učí za podpory lektora zvládat konfliktní situace. Snažíme se děti přivést k tomu, aby s druhým soucítily a dokázaly si uvědomit, jak se cítí ten druhý. V případě konfliktu děti nesoudíme, nehledáme viníky, pouze konstatujeme, co vidíme. Nejednáme z pozice moci dospělého. Lektor je pro děti průvodce a rádce. Mnoho aktivit vzniká na základě podnětů od dětí, lektor je pouze dále rozvíjí. Úměrnou část dne vyplňuje program volná hra, kdy volný prostor musí dítě vyplnit samo. To je po pohybu další ozdravující a posilující činitel. "Hra po svém"

nepřetěžuje nervový systém a tato zábavná pohybová činnost působí jako vydatný odpočinek pro dětský organismus.

Další metodou, kterou využíváme, je **prožitkové učení a zážitková pedagogika**. Dětem nejsou předávány hotové informace, názory a postoje. Spolu s dětmi jsou utvářeny mnohé aktivity v rámci celého dne. Děti dochází k vlastním závěrům na základě prožitku a vlastní zkušenosti. Každý si může vše okolo ohmatat, prožít a tím si vytvořit svou reálnou představu. Lektoři se snaží předávat dětem informace zážitkovou formou, tak aby nové poznatky lépe zpracovaly a zapamatovaly si je. I oni sami si uvědomují, že předškolní děti se učí nápodobou jich samých, rodičů a pocity a prožitky s tím spojenými.

Nezbytnou součástí je **environmentální výchova**. Děti jsou skrze hry přirozeně vedeny k hlubší vnímavosti vůči přírodním dějům a celkovému pozorování přírody. U dětí se tak nenásilnou formou utváří pozitivní vztah k přírodě a ochraně přírody. Díky tomu, že jsou děti velkou část dne venku po celý rok, mají možnost se učit přirozeně přírodním a fyzikálním zákonům. Do výuky zařazujeme například sbírání a hru s přírodninami (skládání obrázků, stavění domečků, zdobení stromů, landart), poznávání přírody (listování v atlasech a určování pozorovaných rostlin a živočichů, všímání si změn a zajímavostí) „úklid přírody“ (sbírání, co do přírody nepatří, péče o zahradu - jaro úklid, podzim - „zazimování“). Dále hra na různá zvířata a jejich chování a zvyky, kde děti hrou prožívají jejich způsob života (shánění potravy, tvorba úkrytu, vydávané zvuky). Pracujeme především s přírodou blízkou našemu životu a okolí (lužní lesy, zahrada, zvěř, hmyz a ptactvo v zahradě, domácí zvířata..).

Inspirujeme se prvky z Waldorfské pedagogiky

Základním rysem waldorfské pedagogiky, je snaha o rozvoj člověka v jeho celistvosti. Výchova a vzdělávání se zde zaměřuje především na utváření vztahu ke světu. Výrazným prvkem je pěstování lidskosti, tolerance a porozumění sobě i druhým.

Waldorfská pedagogika je pro nás inspirativní v tom, že vychází z následujících vývojových potřeb malého dítěte, které i my považujeme za podstatné:

Potřeba milujícího zájmu a přijetí

Teprve je-li člověk přijímán, je schopen přijímat druhé. Věkově smíšené skupiny dětí ve třídách poskytují prostor k sociálnímu učení, vytvářejí přirozenější situace pro střetávání názorů a potřeb jednotlivých dětí. S dětmi obvykle pracují stále stejné osoby. To umožňuje vytvořit si dostatečnou znalost dítěte, vedoucí k jeho osobnímu oslovení.

Potřeba vzoru

Malé dítě se učí skrze nápodobu, smyslové zkušenosti a pohyb. Dítě zcela přirozeně přijímá naše postoje a soudy a ztotožňuje se s nimi. Není tedy lhostejné, jaké postoje vyjadřujeme nebo v sobě neseme. Výchovně nejdůležitější není množství podnětů a poznatků o světě, ale jejich kvalita. Totéž platí i o prostředí, ve kterém se dítě nachází, a o předmětech, které používá.

Potřeba jistoty

Dospělí jsou těmi, kdo dítěti bezvýhradným přijetím vyjadřují důvěru. Důraz je kladen na proces, ne na výsledek. Podstatnou součástí snahy o posilování dítěte v jeho důvěře v sebe samo je i skutečnost, že všechny činnosti jsou vedeny tak, aby nebylo v hodnocení nutné provádět srovnávání výkonů dětí. Nárok není kladen na dítě (zda umí to, či ono), ale na dospělé, s nimiž je dítě ve vztahu důvěry.

Potřeba smyslu

Dítě má v školkovém věku potřebu smysluplnosti a řádu. Východiskem činností se stává přirozené prožívání běhu roku, dějů, které dítě ve svém životě potkává. Slavnosti a jednoduché rituály jsou cestou k pěstování pocitu zasazenosti, porozumění sobě samému a možnosti zakořenění a příslušnosti.

Potřeba tvorby

Dítě je v tomto věku připraveno tvořit, realizovat se. Vytváříme prostor pro jeho tvořivost, přičemž se zaměřujeme na smysluplné praktické činnosti jako je pečení, vaření, starost o domácnost, řemesla, zahradničení, při kterých si ověří své schopnosti a získá zdravé sebevědomí. Důraz je kladen rovněž na umělecké činnosti rozvíjející představivost. Nejdůležitější prací dítěte v tomto věku je však volná hra, ta zejména mu umožňuje zažívat a pochopit svět.

Do programu začleňujeme polytechnickou výchovu. V garáži máme pro děti vybavený ponk se svěráky. Děti se snaží opravovat a i vyrábět nové věci (lavička, krmítko..)

5.2 Rozvoj klíčových kompetencí

Pobytem v přírodě ve věkově smíšeném malém kolektivu dětí je umožněn optimální rozvoj v hlavních oblastech kompetencí. Do programu zařazujeme tematické oblasti.

Dítě a jeho tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a nervosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebe obslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům.

V přírodě je spousta nabídek pro rozvoj hrubé motoriky. Při každém pobytu v lese a zahradě děti trénují rovnováhu na nerovném povrchu, mohou běhat, lézt po stromech, přeskakovat

překážky, nosit větve nebo se klouzat po blátivém či zmrzlém povrchu. Děti se při pohybu v neupraveném terénu učí rozpoznat a respektovat své fyzické možnosti a vlastní hranice. Jemnou motoriku rozvíjíme pomocí manipulace s drobnými přírodninami (navlékání jeřabin, práce s pískem nebo kamínky, loupání ořechů, brambor apod.). Nezapomínáme ani na rozvoj grafomotorických dovedností a procvičování koordinace ruka – oko. Mladší děti procvičují pohyb ruky od velkých kloubů k malým (ramenní, předloktí, zápěstí) pomocí vhodně volených výtvarných činností (nejprve velké plochy: lze trénovat klacíkem do písku, mokrou „houbou“ na „tabuli“, křídou na chodník, prstem do krupice nebo jemných přírodnin), u předškoláků hlídáme společně uvolněný úchop (správné držení tužky). Zrakové a sluchové vnímání si děti nejlépe užijí přímo v přírodě, kde koncentrují pozornost na přírodními zvuky a tvary. U dětí, které to potřebují, zařazujeme oromotorická cvičení přispívající k procvičení hybnosti mluvidel a navození správné výslovnosti. Pro rozvoj dětí využíváme celou řadu pomůcek (pracovní listy, grafomotorická cvičení, základní znalost abecedy a čísl, logopedická cvičení apod.)

Do programu zařazujeme tyto činnosti:

- chůze, běh, skoky, lezení, házení nejrůznějšími předměty
- manipulace s nejrůznějšími nástroji, náčiním a materiálem (domácí a zahradnické práce, výtvarné tvoření, práce s hlínou apod.)
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti (říkanky s pohybem, prstové říkanky (rytmizace, sluchová paměť)
- smyslové hry (hmatové úkoly, hry na rozvoj zrakového a sluchového vnímání a paměti – např. Kimovy hry)
- sebeobslužné činnosti (oblékání, uklid věcí, stlaní, stolování apod.)
- osvojování osobní hygieny

Dítě a jeho psychika

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebe nahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

Děti se učí poznat své vlastní hranice, pocity a potřeby. Učí se vnímat samy sebe. Les nabízí nepřeberné množství překážek. Každé dítě si tu najde tu svoji, kterou je schopno bez problému zvládnout. Děti vnímají, že se ve svých schopnostech a dovednostech přirozeně liší, každý však něčím vyniká. Velkou výhodou je věkově smíšený kolektiv, kde se mladší děti přirozeně učí od starších (mladší děti ke starším vzhlíží jako k velkému vzoru a naopak starší se snaží s nadšením předvést své schopnosti a předávat je, brát ohledy a učit se být trpěliví). V prostředí lesa a zahrady při práci s přírodninami děti rozvíjí dovednosti porovnávání, třídění, tvoření skupin, řazení (např. podle velikosti), určování množství a tvarů, čímž rozvíjí základní matematické představy. Během her a činností děti rozvojí i svoje komunikační

dovednosti, učí se vyjádřit své myšlenky a potřeby, říct si o pomoc. S proměnlivostí roční doby se přirozeně mění i okolní teplota, na kterou se učí zvolit nejvhodnější oblečení.

Do výuky zařazujeme:

- podporu důvěry dítěte ve vlastní síly a schopnosti, dostatečné oceňování jeho snahy
- jednoduché úkoly a činnosti, umožňující dětem dosáhnout úspěchu
- hry a činnosti vyžadující vůli a vytrvalost
- přímé pozorování přírodnin a všeho Živého
- výtvarné a dramatické činnosti
- volné hry
- zkoumání vlastností, vztahů nejrůznějších předmětů, materiálů a přírodnin (rozvoj základních matematických představ)
- čtení a vyprávění pohádek nebo příběhů (rozvíjení slovní zásoby, tvoření vět)
- rytmičky hry a básničky
- slovní hříčky a jazykolamy
- rozvíjení sluchového vnímání a paměti a fonemického sluchu u předškoláků (sluchová analýza a syntéza: slabiky, hlásky)

Dítě a ten druhý

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

Ve skupině vzniká celá řada sociálních interakcí, které vyžadují spolupráci, respekt nebo dohodu. Při pobytu v přírodě hraje důležitou roli vzájemná pomoc. Vždy platí, že pedagog je příkladem a je ochotný se vším pomoci a navrhnout řešení situace.

Do výuky zařazujeme:

- vědomý a respektující přístup pedagogů
- pozitivní příklady ze strany pedagogů
- dostatek příležitostí ke komunikaci
- úkoly ve kterých je potřeba spolupráce
- podpora dětského přátelství
- možnosti sdílení svých pocitů a prožitků s ostatními

Dítě a společnost

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti sociálně – kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společné pohody ve svém sociálním prostředí.

Přestože většinu času strávíme venku v přírodě, navštěvujeme nejroznější výstavy, divadelní představení a kulturní akce. Děti často hračky nalézají v přírodninách, tím je u nich podporován rozvoj tvořivosti. Vedeme děti pořádku a uklízení vypůjčených i vlastních věcí. V oblasti mravních hodnot se pedagogové snaží být dobrým vzorem.

Do výuky zařazujeme:

- pozitivní vzory chování, tolerance
- esteticky a sociálně pohodové prostředí (zvelebování zahrady, úklid odpadků)
- úcta k přírodě, člověku i k práci druhého
- poznávání hodnoty věcí a lidského úsilí
- pravidla a rituály, které zajišťují bezpečný a pohodový prostor
- seznamování se s literaturou, hudbou, výtvarným uměním, kulturou, zvyky a tradicemi
- návštěva výstav, divadelních představení
- přípravy a realizace slavností a environmentálních akcí (jablečná slavnost, masopust, den Země, apod)

Dítě a svět

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu - vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Díky častému pobytu v přírodě, děti přirozeně a nenásilně načerpávají znalosti o přírodě a ekologii. Příroda poskytuje ohromné množství podnětů, které se průběžně proměňují se změnami počasí a roční doby. Děti mají unikátní příležitost naučit se tyto podněty vnímat, reagovat na ně a prostřednictvím vlastního prožitku pochopit souvislosti dějů v přírodě. Děti dlouhodobým pobytem v přírodě získávají velké množství na sebe logicky navazujících informací a příroda se stává jejich přirozenou součástí jejich života. Snažíme se nést myšlenku: "Svět je dobrý" a tento pohled tak předkládat dětem. Jsou nám blízké zásady permakulturní etiky, které zahrnují **péči o Zemi** (budujeme přírodní zahradu, při všech činnostech se snažíme maximálně používat přírodní materiály, recyklujeme, upcyklujeme), **péči o lidi** (jsme k sobě a k sobě navzájem laskaví, pečujeme o vztahy) a **sdílení zdrojů** (o místo v zahradě i o úrodu se dělíme s ostatními živáčky, sdílíme přebytky zdrojů i energie, máme tendenci k dobrovolné skromnosti☺). Snažíme se společně o udržování a budování hezkého prostředí, myslet esteticky, kultivovat tak pohled nejen dětí k estetickému cítění.

Do výuky zařazujeme:

- přirozené poznávání pestrosti přírody

- ekovýchovně zaměřené hry
- péče o zahradu a zvířata – permakultura, původní odrůdy, Gengel, projekt Živá zahrada
- přírodovědné experimenty
- poučení o možných nebezpečích v přírodě
- poučení o možných nepříznivých vlivech na přírodu
- environmentální programy, přípravy na Den Země

6. Spolupráce s rodiči

Snažíme se o úzkou spolupráci klubu s rodiči. Rodiče jsou pravidelně informováni o dění v klubu; jednou týdně dostávají zprávu o činnosti dětí během daného týdne, doplněnou fotkami. Rodiče mohou pomáhat při rozvoji zázemí nebo spolupracovat při přípravě akcí pro děti i pro veřejnost (slavnosti, pečení chleba v peci, akce spolku, brigády..). Vytvoření rodičovské komunity je důležité pro budování přátelských vztahů mezi rodiči, pedagogy a dětmi. Vzájemná podpora a komunikace umožňuje hladší řešení problémových situací, dává dětem intenzivnější pocit důvěry v bezpečné prostředí. Také je velmi vítána pomoc tatínků v Avenger týmu opraváři a pomoc všeho druhu.

7. Evaluační systém

7.1 Evaluace dětí

Evaluace dětí probíhá na základě průběžného sledování dětí. Závěry jsou v případě potřeby předávány rodičům formou osobního sdělení. Prostor pro rozhovor je vyhrazen v době předávání dětí, případně na rodičovské schůzce. Rodiče si také mohou sjednat osobní schůzku s pedagogy a vyřešit tak případný problém. Individuální záznamy o dětech jsou důvěrné, a mohou do nich nahlížet pouze rodiče příslušného dítěte. V rámci aktualizovaného webu a facebookového profilu informujeme o uplynulých událostech pomocí fotografií, případně popisem. Rodiče mají možnost nahlédnout do „Knihy úrazů“. Rodičům je zasílán zápis z každého týdne s fotkami emailem a dodán popř. ve formě zápisů do sešítků - deníčků dětí a kronika z celého roku. Z těchto dokumentů se rodiče mohou dozvědět podrobné informace o proběhlých aktivitách.

Také se s pedagogy vrací v průběhu roku k piktogramům a kresleným pravidlům, které si vždy stanovují na začátku školního roku. Povídají si, jak se jim daří tyto pravidla dodržovat a jak to mohou zlepšit. Máme vypracované bezpečné riziko a analýzu rizik, které se drží všichni lektoři.

7.2 Evaluace lektorů

Interní evaluace pedagogů probíhá průběžně na evaluačních schůzkách. Pedagogové se učí vést si deník s měsíčními plány a dílčími přípravami včetně vlastní reflexe a návrhů na zlepšení. Pedagogové navštěvují odborné semináře a výchovně vzdělávací kurzy, zejména ty

pořádané asociací lesních mateřských škol, které zaměstnavatel podpoří. Sledujeme odborné články na FB a časopisy s tématy lesní mateřské školy (Mrkvička..), environmentální výchova a předškolní vzdělávání. Každý rok se snažíme o návštěvu či pozvání jiné lesní školky. Průběžnou evaluací a možností následného dovzdělávání pečujeme a dbáme o potřeby našich lektorů.

Použitá literatura

Leblová, Eliška – Environmentální výchova ve školce

Helle Heckmann - Pomalé rodičovství

Rogge, Jan – Děti potřebují hranice

Syslová, Zora – Autoevaluace v mateřské škole

Svobodová, Eva a kolektiv – Vzdělávání v mateřské škole

Šircová Ivana - S dětmi v přírodě

Vošáhlíková, Tereza - Ekoškolky a lesní mateřské školy

Zoller, Eva – Učíme děti ptát se a přemýšlet

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

Táňa Smolková - Dítě v úctě přijmout

Matějček, Zdeněk - Praxe dětského psychologického poradenství

Aktualizováno a schválenou Radou dne 1.5.2025